

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرحله‌ی آماده‌سازی فایل				
تکمیل مآخذ و ویرایش نهایی	ویرایش دوم	ذکر مآخذ	تصحیح و ویرایش اولیّه	پیاده‌سازی

برخی از ثمرات گریستن بر امام حسین علیه السلام (۱)

کلمات کلیدی: امام حسین علیه السلام، مصائب کربلا، گریه و بکاء، آتش دنیا و آخرت، بهشت، زمان برزخ، حزن، دل‌های شکسته.

🌸 تمام مصیبت‌ها با یاد، کربلا بی‌اثر می‌شوند. امام رضا علیه السلام فرمود: **يَا بَنَ شَيْبٍ اِنْ كُنْتَ بَاكِيًا**

لَشَيْءٍ فَاَبْكِ لِلْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ اَبِي طَالِبٍ:^۱ ای پسر شیبیب اگر خواستی برای چیزی گریه کنی، پس

برای جدم حسین گریه کن!^۲

در این حدیث طولانی امام رضا علیه السلام به پسر شیبیب مطالب فراوانی فرموده‌اند و بخش‌هایی از آن را هم در گذشته در جلسه خوانده‌ام. حضرت می‌فرماید: «اگر می‌خواهی برای چیزی گریه کنی بر حسین گریه کن.» چون عصاره‌ی همه‌ی غم‌های عالم در ماجرای کربلا وجود دارد. همه‌ی مصائبی که رخ دادند در عالم قابل تصوّر است عصاره‌اش در کربلای حسینی وجود دارد و اگر کسی به آن دریای بیکرانه‌ی مصائب نگاه کند، این برکه‌ی کوچکِ خودش اصلاً به چشمش نمی‌آید! اگر کسی آن مصائب عظیم را ببیند اصلاً غصّه‌های خودش آن‌قدر در نظرش کوچک می‌شود که دیگر نمی‌توانند او را متأثر کنند. لذا کسی که به صحنه‌ی عاشورا نگاه می‌کند تمام غم‌های خودش می‌رود؛ دیگر برای

۱. جزائری، ریاض‌الابرار، ج ۱، ص ۱۸۸.

۲. مهدی‌طیب، مصباح‌الهدی، ص ۳۰۳-۳۰۴.

خودش گریه‌اش نمی‌آید. وقتی آن مصیبت‌ها را آن هم برای ولیّ اعظم خدا می‌بیند، برای خودش که بنده‌ی حقیری است و مصیبتش هم اصلاً با عظمت مصیبت حجّت خدا در کربلا قابل مقایسه نیست، دیگر به نظرش نمی‌آید تا بخواد به خاطر آن گریه کند! لذا [غم کربلا] غم‌ها را تمام می‌کند و راه مصیبت‌ها را می‌بندد. لذا می‌فرماید:

❁ غم کربلا، غم‌های دیگر را از بین می‌برد.

❁ کسی که در عزای امام حسین بگرید یا بگریاند یا محزون شود، دیگر آتش دنیا و آخرت او را داغ نخواهد کرد. دوستان اهل بیت علیهم‌السلام در مجلس ذکر امام حسین علیه‌السلام مثل حضرت ابراهیم علیه‌السلام هستند که خداوند آتش را بر او سرد کرد.

یعنی اگر کسی در معرکه‌ی کربلا آمد و دید مصیبت یعنی چه، اصلاً برای گریه‌هایی که قبلاً برای خودش می‌کرد خنده‌اش می‌گیرد! اصلاً حزن و اندوه می‌رود؛ دیگر غم از بین می‌رود و جایی نخواهد داشت؛ چون در مقایسه با اتفاقاتی که برای امام حسین علیه‌السلام افتاد چیزی نیست. مثل کسی که کیف پولش گم شده و حالا رسیده به کسی که همه‌ی اعضای خانواده‌اش در تصادف کشته شده و از بین رفته‌اند. وقتی مصیبت این فرد را می‌بیند، اصلاً یادش می‌ماند که کیف پولم گم شده؟ که به خاطر آن ناراحت یا متأثر باشد؟ وقتی این داغ بزرگتر را دید اصلاً یادش می‌رود و غمی برایش نمی‌ماند. لذا جلسه‌ی قبل احادیثی را خواندم؛ در حدیث قدسی بود که خدای متعال به حضرت موسی علیه‌السلام فرمود:

مَنْ بَكَى عَلَيْهِ أَوْ أَبْكَى أَوْ تَبَاكَى حَزْمَتْ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ^۳ هرکس بر حسین علیه‌السلام بگرید، یا دیگری را بگریاند یا حالت محزون به خود بگیرد یا با زور از خود قطره‌ی اشکی بگیرد، من بدن او را بر آتش حرام می‌کنم. تباکى به هر دو معنا هست؛ هم به این معناست که قیافه‌ی یک فرد گریه‌کن و محزون

۳. مجلسی، بحارالانوار، ج ۴۴، ص ۳۰۸؛ جزائری، ریاض‌الابرار، ج ۱، ص ۱۹۷ و بحرانی‌اصفهانی، عوالم‌العلوم، ج ۱۷، ص ۵۹۶.

را به خودش می‌گیرد ولو اشکش هم جاری نمی‌شود. حالت حزن گرفتن هم به این معنا که به‌زور قطره‌ی اشکی از خودش درآورد. چنین کسی نه آتش دوزخ او را می‌سوزاند، نه آتش دنیا. آتش دنیا هم دیگر او را نمی‌سوزاند. اگرچه در آتش هم هست، یعنی فقر دارد، بیماری دارد، مشکلات دارد، اما دردش نمی‌آید، مثل حضرت ابراهیم علیه السلام در آتش. حضرت ابراهیم علیه السلام در آتش بود؛ اما آتش برای او گلستان بود. در خارج که نگاه می‌کردی آتش بود، حضرت ابراهیم علیه السلام وسط کوهی از آتش افتاده بود، منتها آتش بر او سرد و سلام شد. قرآن فرمود: **يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَ سَلَامًا عَلَيَّ اِبْرَاهِيمَ**.^۴ آتش بود؛ اما برد و سلام بود. بنابراین کسی که بر مصائب ابا عبدالله علیه السلام بگرید، یعنی توجه کند، چون گریستن یا گریاندن یا حالت محزون و گریان به خود گرفتن، مقدمه‌اش این است که مصائب ابا عبدالله الحسین علیه السلام را یاد کند، این‌گونه که شد دیگر آتش دنیا هم او را نمی‌سوزاند؛ یعنی آن چیزهایی که انسان را در دنیا می‌سوزاند، مثل فقر شدید، بیماری دردناک، داغ از دست دادن عزیزان،... وقتی این فرد در فضای کربلا قرار گرفت، دیگر آن سختی‌ها، آن دردها و مصیبت‌ها برایش قابل احساس نیست.

منتها اینجا به نکته‌ای اشاره کنم؛ چون حدیثی هم داریم که **مَنْ بَكَى اَوْ اَبَكَى وَاِحِدًا فَلَهُ الْجَنَّةُ وَ مَنْ تَبَاكَى فَلَهُ الْجَنَّةُ**؛^۵ کسی که گریه کند یا یک نفر را بگریاند، بهشت بر او واجب شده است؛ و کسی هم که تباکى کند و به‌زور قطره‌ی اشکی از چشمش بگیرد یا فقط حالت یک فرد محزون را به خودش بگیرد بهشت بر او واجب شده است. بله، البته همین‌طور است؛ بهشت بر او واجب شد؛ منتها این را بدانیم که ممکن است بهشت برای کسی واجب شده باشد، اما تا رسیدنش به بهشت، در راه، سختی‌هایی هم داشته باشد. یعنی در قیامت این فرد قطعاً بهشتی است؛ سند بهشت را برایش

۴. سوره‌ی انبیاء، آیه‌ی ۶۹.

۵. سیدبن طاووس، لهوف، ص ۱۰؛ مجلسی، بحارالانوار، ج ۴۴، ص ۲۸۸؛ و با عباراتی مشابه: صدوق، امالی، ص ۱۴۱ و ابن قولویه، کامل‌الزیارات، ص ۱۰۵.

نوشته‌اند؛ اما برزخ را نباید طی کند؟! برزخ را باید طی کند و ممکن است سختی داشته باشد. این‌گونه نیست که اگر قطره‌ی اشکی ریخت، اما کنارش خدای ناکرده گناهی یا خطایی بود، ظلمی به مخلوقی بود، اینها اصلاً مهم نباشد و هیچ اثر نکند! خیر! بهشت برایت واجب شد؛ اما تا به بهشت برسی خدا می‌داند چقدر راه داری و چطور بر تو بگذرد! لذا به صرف اینکه بهشت بر ما واجب شد قانع نباشیم. خیلی چیز خوبی است که انسان قطره اشکی در مصائب ابا عبدالله علیه السلام از چشمش جاری شود و بهشت برایش قطعی شود؛ یعنی این فرد قطعاً بهشتی است؛ اما در روایات معصومین علیهم السلام فراوان داریم، یادم است در کتاب سرّ حق، فصل سوم، به مناسبتی بعضی از این روایات را نقل کردم که ائمه علیهم السلام به دوستان و شیعیانشان فرمودند که خیالتان راحت باشد ما بهشت شما را تضمین می‌کنیم و شما با شفاعت ما بهشتی هستید؛ اما ما نگران برزخ شما هستیم! کاری برای برزخ خود بکنید! خدا می‌داند برای بعضی‌ها طول برزخ چقدر زیاد است! برای بعضی‌ها یک چشم به هم زدن طی می‌شود؛ اما برای بعضی دیگر خدا می‌داند چقدر طولانی است! منتها زمانش از جنس زمان‌های زمینی نیست؛ قدری شبیه به زمان‌های روانی است. زمان روانی یعنی مثل آنکه دو نفر یک شب تا به صبح را متفاوت طی می‌کنند. مثلاً یکی مهمانی داشته و خیلی به او خوش گذشته، و دیگری دندان‌درد شدیدی داشته و خیلی به او بد گذشته است. هر دو، هفت یا هشت ساعت را از شب تا به صبح طی کرده‌اند. اولی که به او خوش گذشته می‌گوید: یک چشم به هم زدن بود؛ من که اصلاً نفهمیدم؛ مثل یک ثانیه طی شد. دیگری که درد کشیده می‌گوید: دیشب تا صبح به اندازه‌ی صد سال به من گذشت! این زمان روانی است. واقعاً از نظر روانی به اولی یک ثانیه و به دومی صد سال گذشته! اما از نظر طبیعی و فیزیکی برای هر دو، هفت یا هشت ساعت گذشته است. برزخ هم این‌گونه است. برای بعضی‌ها مثل یک چشم بر هم زدن طی می‌شود؛ چون به آنها خوش می‌گذرد. میلیون‌ها سال هم که باشد وقتی برزخ طی شد می‌گویند: ما که اصلاً نفهمیدیم برزخ یعنی چه! ما همین الان مریدیم و همین الان هم از قیامت سر درآوردیم! این قدر به آنها خوش گذشته که اصلاً برزخ را نمی‌بینند؛ خیلی کوتاه به نظرشان می‌آید. اما

بعضی‌ها پناه می‌بریم به خدا! خدا می‌داند چقدر بر آنها طولانی و سخت می‌گذرد! لذا ائمه علیهم‌السلام به شیعیان و دوستانشان فرمودند: ما برای قیامتتان کاری می‌کنیم؛ بالاخره با شفاعتمان مشکلاتتان را حل می‌کنیم؛ اما برزخ به‌عهده‌ی خودتان است؛ برای برزخ شما موظف نیستیم کاری بکنیم. فکری برای برزختان بکنید که ما نگران برزخ شما هستیم.

لذا اگر قیامت تضمین شد، یادمان نرود که برزخی هم هست! **وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ، فَلَهُ الْجَنَّةُ**، درست است! اینها مال بهشت است. خیالتان راحت باشد که اشکی از برکت اباعبدالله‌الحسین علیه‌السلام در مصائب آن حضرت جاری شود، بهشت قطعی می‌شود؛ اما برای راهمان تا رسیدن به بهشت فکری بکنیم. کاری کنیم که برزخ مثل یک چشم بر هم زدن طی شود و بگوییم همین الان مریدیم و همین الان وارد بهشت شدیم! پس برزخی که می‌گویند طولانی است کجاست؟! ان‌شاءالله این‌طور شود؛ نه اینکه خدای ناکرده سند بهشت به اسممان صادر شده باشد، اما این راهی که طی می‌کنیم سرشار از دشواری و سختی باشد.

البته در ساحت اباعبدالله‌الحسین علیه‌السلام باید ادب کرد و این حرف‌ها را هم نزد. اما گفتم؛ چون دیدم در ذهن بعضی‌ها این خلجان آمد که یعنی چه بهشت واجب می‌شود؟ پس بقیه‌ی مسائل چی؟! این را فقط برای اینکه ذهن آنها را پاک کنم عرض کردم. دستگاه امام حسین علیه‌السلام دستگاه دیگری است؛ کارهای دیگری هم می‌کند که بماند. امیدواریم که خدا به ما استعدادی دهد که اگر باب عنایات و الطاف باز شد ما بی‌ادب نشویم و تجرّی نداشته باشیم. این بحث‌ها را در کتاب *سَرِّ حَقِّ تَوْضِيحِ دَادِهَام* گفت: در دیزی باز است، حیای گربه کجاست؟! اصلاً بنا بر این باشد که برزخ هم حل شود، حالا می‌خواهی بی‌پروا گناه کنی؟! حیفت نمی‌آید؟ خجالت نمی‌کشی؟! مولای به این خوبی داری، بعد بروی کاری کنی که [مولایت آزرده شود؟] گناه یعنی کاری که امام حسین علیه‌السلام را می‌رنجاند؛ دل امام حسین علیه‌السلام را به درد می‌آورد! تو مولای به این خوبی داری که می‌گویند اصلاً برزخ هم به‌عهده‌ی من، دنیا و برزخ و قیامتت همه‌اش برعهده‌ی من، خیالت راحت باشد! آن‌وقت انسان یک چنین مولای

خوبی داشته باشد، بعد بگوید خیلی خب حالا که این مولای خوب مرا تنبیه نمی کند پس بروم هی اذیتش کنم! انصاف اجازه می دهد؟! مرّوت و جوانمردی به انسان اجازه می دهد که مولای به این خوبی داشته باشد که این قدر مهربان است که می گوید هر کاری هم بکنی، هر چه هم مرا اذیت کنی، من تلافی نمی کنم! این قدر مهربان و خوب!! آن وقت انسان خدای ناکرده ناجوانمردانه و بدون مرّوت، بدون حیا و ادب تجرّی کند و بگوید حالا که تو مرا تنبیه نمی کنی بین چطوری اذیتت می کنم؟! انسان تجرّی به گناه پیدا کند؟! پناه می بریم به خدا! باب عنایات حسینی علیه السلام خیلی گسترده است؛ رحمة الله الواسعة است! اما اگر خدا عنایت کرد و من بعضی از حرف های دیگر را هم که نزده ام شروع کردم به گفتن، کنارش یادمان باشد که در دیزی باز است، اما حیای گربه کجا رفته است؟!

این بخش آخر که راجع به برزخ اشاره کردم، برای خودم هم گفتنش تلخ بود، اما چون در ذهن بعضی ها خطور کرد لازم شد که بگویم، والا در دستگاه امام حسین علیه السلام بی ادبی است که انسان از هر چیزی بگوید. فقط به خود امام حسین علیه السلام نگاه کن و در عشق امام حسین علیه السلام ذوب شو، امام حسین علیه السلام هیچ چیز نمی گذارد؛ گناه نمی گذارد. برو در دریای محبت حسینی علیه السلام و عاشق اباعبدالله علیه السلام شو، چه می گذارد از تو؟! هیچ چیز نمی ماند! تویی نمی مانی؛ همه ی وجودت می شود اباعبدالله الحسین علیه السلام. آیا خدا می خواهد امام حسین علیه السلام را بسوزاند و به جهنم ببرد؟! العیاذ بالله! تو فانی شو در امام حسین علیه السلام و باقی شو به امام حسین علیه السلام بین چه می شود! بین که ملک و ملکوت عالم در به روی تو باز می کنند و آغوش به سوی تو می گشایند. ان شاء الله خدا قلب ما را دچار عشق اباعبدالله علیه السلام کند، خدا می داند هیچ چیز نمی گذارد. عشق اباعبدالله علیه السلام یک صفت رذیله می گذارد در وجودت بماند؟! یک معصیت هم می گذارد در زندگیت بماند!

🌸 **دل وقتی بشکند، مورد رحمت خداوند قرار می گیرد. دلی که بشکند، شیطان با او کاری ندارد. قدر خود را بدانید؛ این دل های زودشکن شما از برکت امام حسین علیه السلام است.**

در این دنیای بی‌عاطفگی، در این دنیای قساوت و بی‌رحمی، فقط یک کلمه که از امام حسین علیه السلام اسم می‌برم، روزه هم نمی‌خوانم، ببینید چطور همه منقلب می‌شویم. این دل زودشکن که نصیب ما شده گوهر بزرگی است. این از برکت امام حسین علیه السلام است. این قلب حزین یک عطای بزرگ خداست و این چشم اشکبار عطای دومی است؛ دلی که می‌شکند و اشک جاری می‌شود. جلسه‌ی قبل حدیثی منسوب به پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله را خواندم که حضرت فرمودند: **إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا نَصَبَ فِي قَلْبِهِ نَائِحَةً مِنَ الْحُزْنِ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ**.^۶ خدای متعال وقتی بنده‌ای را دوست بدارد، ناله و نسیمی، جویباری از حزن را در قلب او قرار می‌دهد؛ این حزن نشانه‌ی محبت خداست. خدا همه‌ی قلب‌های محزون را دوست می‌دارد. **وَ سُئِلَ أَيْنَ اللَّهُ؟ فَقَالَ عِنْدَ الْمُنْكَسِرَةِ قُلُوبُهُمْ**.^۷ از حضرت سؤال شد که خدا کجاست؟ فرمود: خدا در دل‌های شکسته است! پس حزن یک عطای خداست و تجلی محبت خدا و عبد است که حزن را در قلب او جا داد. دلش دلی است که با درد آشناست. گفت:

در آن سینه دلی، وان دل همه
سوز

الهی سینه‌ای ده آتش‌افروز

دلی وان دل برون درد و درون درد

کرامت کن درونی درد پرورد

۶. ابن‌فهدحلی، عده‌الدّاعی، ص ۱۶۸؛ دیلمی، ارشادالقلوب، ج ۱، ص ۹۶ و حرّعاملی، وسائل‌الشیعه، ج ۷، ص ۷۶.

۷. راوندی، دعوات، ص ۱۲۰ و مجلسی، بحارالانوار، ج ۷۰، ص ۱۵۷.

دلی که با غم و حزن آشناست، محبوب خداست؛ و وقتی این دل در اثر غم و حزن شکست آن وقت این دل خانه‌ی خداست. **عِنْدَ الْمُنْكَسِرَةِ قُلُوبُهُمْ!** لذا باید خیلی قدر بدانیم و خدا را شکر کنیم. این چشم‌هایی که در این دنیای قساوت و بی‌عاطفگی به این راحتی اشک از آنها جاری می‌شود، خدا می‌داند چقدر می‌ارزد! جلسه‌ی قبل گفتم که حتی گریه برای دنیا هم خوب است، نسبت به آدمی که اصلاً هیچ اشکی در چشمش نیست. چون بالاخره نشان‌دهنده‌ی اندکی لطافت روحی در اوست؛ ولو برای دنیایش، برای خانه‌اش، برای شغلش، برای دردی که بدنش گرفته دارد گریه می‌کند؛ همین هم نمود کوچکی از وجود عاطفه در این فرد است. بسیاری از افراد اصلاً عمری چشمشان اشک ندارد؛ این قدر بی‌عاطفه و قسّی‌القلب شده‌اند! آن وقت در این دنیا، چنین عطایی که به ما کرده‌اند که وقتی اسم اباعبدالله ع می‌آید جان انسان آتش می‌گیرد و طوفانی در روح و جان انسان بلند می‌شود... این عطای بزرگی است. غمشان عنایت بزرگی است که نصیب دوستشان می‌کنند. دلی که غم اهل بیت ع در آن باشد، خانه‌ی اهل بیت ع است؛ خانه‌ی خداست.

گفتی که به دل شکستگان نزدیکم ما نیز دل شکسته داریم ای دوست

صَلَّى اللهُ عَلَيْكَ يَا أَبَاعَبْدِاللهِ وَ صَلَّى اللهُ عَلَيْكَ يَا أَبَاعَبْدِاللهِ^۸

۸. کلینی، کافی، ج ۴، ص ۵۷۵؛ حرّعاملی، وسائل‌الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۹۳ و مجلسی، بحارالانوار، ج ۴۴، ص ۳۰۱.